

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosilomalakia. Ehdotuksen mukaan vuosilomalain lomakorvausta koskevaa niin sanottua 35 tunnin sääntöä muutetaan siten, että samalle työnantajalle saman kalenterikuukauden aikana eri työsuhteissa tehdyt työtunnit lasketaan yhteen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Vuosilomalain 10 §:ssä säädetään lomakorvauksen maksamisesta työsuhteen päättyessä. Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan työsuhteen päättyessä työntekijällä, joka sen aikana on ollut työssä vähintään 14 päivänä tai vähintään 35 tuntia, on oikeus vuosiloman sijasta saada vuosilomapalkkaa vastaava lomakorvaus yhtä monelta täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta kuin hän 3 §:n mukaan saisi lomaa niiltä kuukausilta, joilta hän ei siihen mennessä ole saanut lomaa tai korvausta siitä.

Lain 10 §:n 2 momentin mukaan lomakorvaus lasketaan noudattaen soveltuvin osin, mitä lomapalkasta säädetään. Lainkohdan 3 momentissa on työsuhteen alkamis- ja loppumiskuukautta koskeva yhteenlaskusääntö.

Sellaiselle työntekijälle, jolle työsuhteen jatkuessa on maksettu lomakorvaus, maksetaan työsuhteen päättyessä, jos hän on ollut työssä sen aikana vähintään 14 päivänä tai 35 tuntia, lomakorvauksena kahdeksan ja

puoli prosenttia hänelle lain 9 §:n mukaan määräytyvästä palkasta ajalta, jolta hän ei siihen mennessä ole saanut lomakorvausta. Jos työntekijän työsuhde on keskeytymättä jatkunut vähintään vuoden, on vastaava lomakorvaus 11 prosenttia.

Vuosilomalakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 a § vuosilomakorvauksesta usean työsuhteen perusteella. Säännöksen valmistelu perustuu talous-, työllisyys- ja työmarkkinapoliittiseen sopimukseen vuosille 1996 - 1997, jonka liitteessä 2 työmarkkinajärjestöt esittivät vuosilomalain osalta muun muassa, että vuosilomalain 35 tunnin sääntöä muutettaisiin lomakorvausta maksettaessa siten, että samalle työnantajalle saman kuukauden aikana eri työsuhteissa tehdyt työtunnit laskettaisiin yhteen.

Niin sanotut epätyypilliset työsuhteet ovat yleistyneet ja varsinkin erittäin lyhyissä työsuhteissa "keikkatyöntekijöinä" tai "ekstraajina" toimivat työntekijät jäävät nykyisin usein kaikkien vuosilomaetuuksien ulkopuolelle. Näin tapahtuu silloin, kun työsuhde on

niin lyhyt, että se ei ole kestänyt kalenterikuukauden aikana 14 työssäolopäivää eikä myöskään 35 tuntia. Tällaisia työsuhteita on tutkimuksen mukaan esimerkiksi kaupan, hotellija ravintolatoiminnan, työvoiman vuokrauksen ja terveydenhuollon aloilla. Tämän vuoksi ehdotetaan, että saman kuukauden aikana samalle työnantajalle lyhyissä työsuhteissa tehdyt työtunnit laskettaisiin yhteen. Jos työtunteja kertyisi vähintään 35, työntekijä olisi oikeutettu lomakorvaukseen myös tällaiselta kalenterikuukaudelta.

Ehdotetun säännöksen mukaan tarkastellaan ensin, onko työntekijällä työsuhteen päättyessä oikeutta lomaan tai lomakorvaukseen vuosilomalain jonkun muun säännöksen perusteella. Jos näin on, nyt ehdotetun säännöksen käyttäminen ei tule kysymykseen. Jos työntekijä sen sijaan ei muiden säännösten perusteella ole oikeutettu lomaan tai lomakorvaukseen, selvitetään, onko työntekijä kalenterikuukauden aikana ollut saman työnantajan palveluksessa useammassa kuin yhdessä työsuhteessa yhteensä vähintään 35 tuntia. Jos näin on, sovellettaisiin nyt ehdotettua säännöstä.

Määriteltäessä oikeutta pykälän mukaiseen lomakorvaukseen huomioon ei oteta niitä työpäiviä eikä työtunteja, joiden perusteella on syntynyt oikeus 10 §:n mukaiseen lomakorvaukseen. Lomakorvausta laskettaessa ei oteta huomioon näiden työpäivien eikä työtuntien palkkaa.

Lomakorvaus ehdotetaan laskettavaksi noudattaen soveltuvin osin vuosilomalain 9 §:n 1 momentin ja 10 §:n 4 momentin prosentuaalista laskusääntöä. Tämän on arveltu olevan käytännön palkanlaskennan kannalta helpompaa soveltaa ja myös oikeudenmukaisempaa siten, että kaikki kalenterikuukauden aikana tehdyt työtunnit otetaan huomioon, vaikka sama työsuhte olisikin jo alkanut edellisen kalenterikuukauden aikana. Lomakorvaus tulisi olemaan kahdeksan ja puoli prosenttia kalenterikuukauden aikana maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä

palkasta lukuun ottamatta hätätyöstä sekälain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta.

Lomakorvaus voisi periaatteessa erääntyä maksettavaksi sen työsuhteen päättyessä, jonka päättyessä 35 tuntia olisi edellä esitetyin tavoin tullut täyteen. Jos työntekijä olisi tämän jälkeen ollut vielä saman kalenterikuukauden aikana saman työnantajan työssä uudessa työsuhteessa, olisi hänellä oikeus lomakorvaukseen myös tämän työsuhteen osalta. Jotta ehdotuksen mukainen lomakorvaus ei edellyttäisi uutta, erillistä palkanmaksupäivää, ehdotetaan, että lomakorvaus erääntyisi maksettavaksi viimeistään seuraavan kalenterikuukauden aikana. Tällöin lomakorvaus voitaisiin maksaa yrityksen normaalina palkanmaksupäivänä. Korvaus olisi kuitenkin maksettava viimeistään seuraavan kalenterikuukauden viimeisenä päivänä.

2. Esityksen vaikutukset

Uudistus aiheuttaa jonkin verran lisäkustannuksia työnantajille. Kustannusten tarkempaa määrää on kuitenkin vaikea arvioida.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu siten kuin 11 päivänä syyskuuta 1995 tehdyssä talous-, työllisyys- ja työmarkkinapoliittisessa sopimuksessa on sovittu. Valmistelun yhteydessä on kuultu työmarkkinajärjestöjä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuosilomalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 30 maaliskuuta 1973 annettuun vuosilomalakiin (272/73) uusi 10 a § seuraavasti:

10 a §

Lomakorvaus usean työsuhteen perusteella

Jos työntekijä on ollut saman työnantajan palveluksessa useammassa kuin yhdessä työsuhteessa yhteensä vähintään 35 tuntia saman kalenterikuukauden aikana eikä hänellä muutoin ole oikeutta vuosilomaan tai lomakorvaukseen, hänelle maksetaan lomakorvauksena kahdeksan ja puoli prosenttia kalenterikuukauden aikana ansaitusta palkasta.

Määriteltäessä oikeutta tämän pykälän mukaiseen lomakorvaukseen huomioon ei oteta niitä työpäiviä eikä työtunteja, joiden perusteella on syntynyt oikeus 10 §:n mukaiseen

lomakorvaukseen. Lomakorvausta laskettaessa ei oteta huomioon näiden työpäivien eikä työtuntien palkkaa.

Lomakorvaus lasketaan kalenterikuukauden aikana maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta lukuun ottamatta häätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta.

Tämän pykälän mukainen lomakorvaus erääntyy maksettavaksi viimeistään seuraavan kalenterikuukauden aikana.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1996.

Helsingissä 22 päivänä maaliskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Työministeri *Liisa Jaakonsaari*

